

Zengin sembollerle, ritimli sözlerle, seslerin uyumlu kullanımıyla ortaya çıkan, kendi başına bir bütün olan yazı türüne **şiiir** denir.

Şiirin satırlarından her birine **dize (mısra)**, dört dizelik bölümlerden oluşmuş şiir veya şiir parçasına **kıta (dörtlük)** adı verilir. Şiir yazan kişiye ise **şair (ozan)** denir.

Şiirin okuyucuda uyandırdığı duygu **ana duygu** olarak adlandırılır.

Aşağıdaki şiiri okuyalım.

DOĞA

Yemyeşil bayırlar,
Renk renk açan çiçekler,
Cıvı cıvı kuşlar,
Oluşturur doğayı.

Şiir **dört kıtadan** oluşmuştur.

Sabahları şafak ile,
Gündüzleri Güneş ile,
Geceleri mehtap ile,
Gökyüzü aydınlatır doğayı.

Şiir **on altı dizeden** meydana gelmiştir.

Gökyüzünden yağmur,
Yeryüzünden ırmaklar,
Dağlardaki kaynaklar,
Sular, güzel doğayı.

Şiirin **ana duygusu doğa sevgisidir**.

Korumalı ağaçlar,
Cıvı cıvı kuşları,
Berrak akan ırmakları,
Onlar oluşturur doğayı.

Şiirin **şairi İbrahim Halil Sipahi'dir**.

İbrahim Halil SİPAHİ

Etkinlik-49

Aşağıdaki şiirleri okuyup soruları yanıtlayınız.

ANNELERE

Bir kır çiçeği iliştirdim saçına
Tırpan, çapa elinde, terdesin.
Nasır tutmuş hiç mi yorulmaz ellerin
Ben küçük kızın Zeynep.

Sen, kır kokulu annemsin...
Merdiven silersin, ev temizlersin.
Emek kocar, çile kocar ellerin.

Okur, büyür, sabret sana bakarım.
Ben Umutum, aslan oğlun.
Sen, gururum, canım annemsin...

Ayşe CEYLAN

23 NİSAN ÇOCUKLAR

Yirmi üç Nisan çocuklar
Geldi bizim şenliğimiz.
Bugün açıldı çocuklar
Büyük Millet Meclisimiz.

Atamızdan armağandır,
Çocukların bayramıdır.
Şu koskocaman dünyanın,
Bu, tek çocuk bayramıdır.

Kıymetini bilelim biz,
Hep el ele verelim biz.

Mehmet Ayhan GÜNAYDIN

Kaç dizeden oluşmuştur?

.....
.....

Kaç dizeden oluşmuştur?

.....
.....

Ana duygusu nedir?

.....
.....

Ana duygusu nedir?

.....
.....

Şairi kimdir?

.....
.....

Şairi kimdir?

.....
.....

Şiirde konuyu bulmak için "Bu şiir ne anlatıyor?" sorusuna yanıt aranmalıdır.

Konu, günlük olaylar, insanlar arası ilişkiler, bilim ve teknoloji yani yaşamın her kesiti ile ilgili olabilir.

Şiirlerin konusunu çoğu zaman başlıklardan da anlayabiliriz.

Bu yüzden bir başlık;

- ➔ Şiirin konusuna uygun olmalıdır.
- ➔ Çok uzun olmamalıdır.
- ➔ Etkileyici olmalıdır.

Etkinlik-50

Aşağıda verilen şiirlerin konularını altlarındaki boşluğa yazınız.

 Kitap en iyi arkadaş
Bana neyi sorsam söyler
Ne anlatsam en sonunda
Çalış, iyi, doğru ol, der
Fazıl Hüsnü DAĞLARCA

.....

 Güzel dil Türkçe bize,
Başka dil gece bize.
İstanbul konuşması
En saf, en ince bize.
Ziya GÖKALP

.....

 Kan verelim ki bugün bizler
Mutluluktan gülsün yüzler
Silinmesin dostça izler
Kızılay'a kan verelim.
Halil MANUŞ

.....

Etkinlik-51

Aşağıdaki dörtlüklerle ana duygularını eşleştiriniz. Dörtlüklere uygun birer başlık yazınız.

.....
Yıldızın var ayın var,
Her şeyimde payın var,
Kucaklayıp beni sar,
Ay yıldızlı bayrağım.

.....
O kadar dolu ki toprağın şanla,
Bir değil, sanki bin vatan gibisin.
Yüce dağlarına çöken dumanla
Göklerde yazılı destan gibisin.

.....
Her yerden daha güzel
Bizim için burası,
Okul, sevgili okul,
Neşe, bilgi yuvası.

.....
İşte şuradaki çocuk,
Almış güneşi evine götürüyor.
Avuç avuç ceplerinde yıldızlar,
Her biri ay kadar...

Vatan
Sevgisi

Okul
Sevgisi

Çocuk
Sevgisi

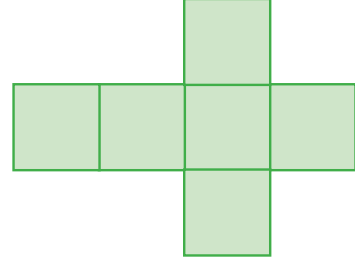
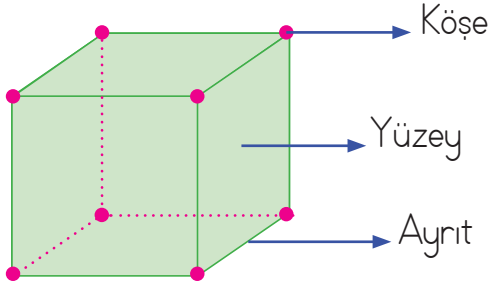
Bayrak
Sevgisi

Geometrik Cisimler

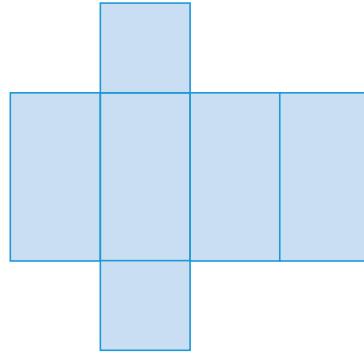
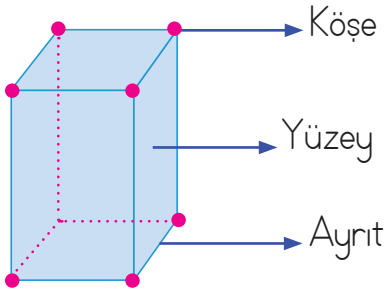
○ Geometrik cisimleri tanıyalım.

Küp

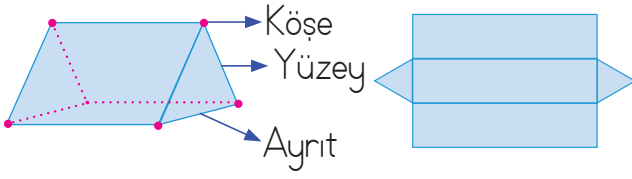
- Hediye paketi küp şeklindedir.
- Küp 6 tane eşit karesel bölgeden oluşur.
- Küpün 6 yüzü vardır.
- Küpün 8 köşesi vardır.
- Küpün 12 ayrıtı vardır.

Kare Prizma

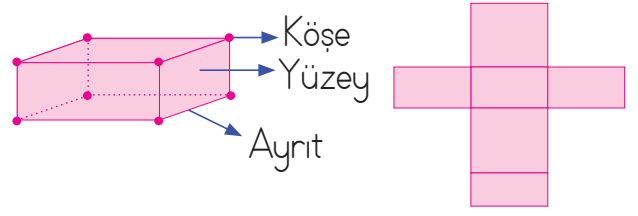

- Buzdolabı kare prizma şeklindedir.
- Kare prizma birbirine eşit 2 karesel ve 4 dikdörtgensel bölgeden oluşur.
- Kare prizmanın 6 yüzü vardır.
- Kare prizmanın 8 köşesi vardır.
- Kare prizmanın 12 ayrıtı vardır.

Geometrik Cisimler

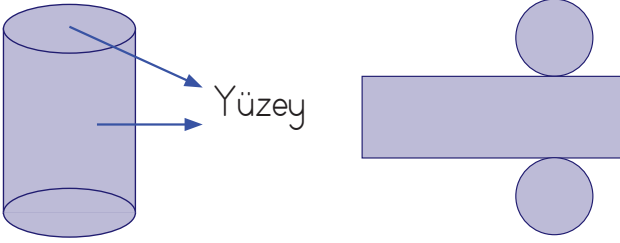

- Üçgen prizma, birbirine eşit 2 üçgensel ve 3 dikdörtgensel bölgeden oluşur.
- Üçgen prizmanın 5 yüzü vardır.
- Üçgen prizmanın 6 köşesi vardır.
- Üçgen prizmanın 9 ayrıtı vardır.

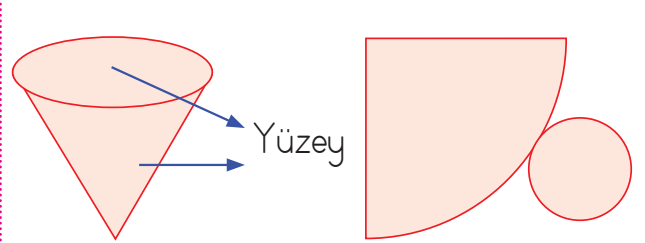

- Dikdörtgen prizma, 3 farklı çift dikdörtgensel bölgeden oluşur.
- Dikdörtgen prizmanın 6 yüzü vardır.
- Dikdörtgen prizmanın 8 köşesi vardır.
- Dikdörtgen prizmanın 12 ayrıtı vardır.

Silindir - Koni

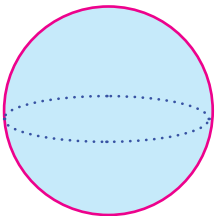

- Silindir, birbirine eşit 2 daire ve bir dikdörtgensel bölgeden oluşur.
- Silindirin 3 yüzü vardır.
- Silindirin köşesi ve ayrıtı yoktur.

- Koni; bir daire ve düzlemsel yüzeyden oluşur.
- Koninin 2 yüzü vardır.
- Koninin köşesi ve ayrıtı yoktur.

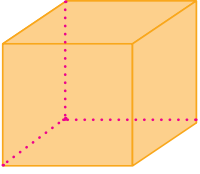
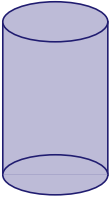
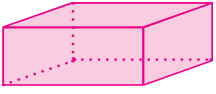
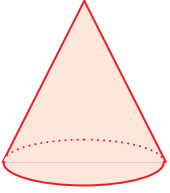
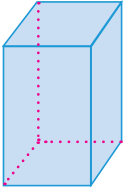
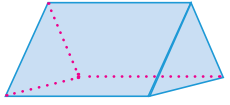
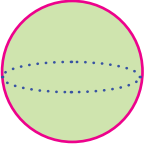
Küre

- Dünya küre şeklindedir.
- Kürenin 1 yüzeyi vardır.
- Kürenin köşesi ve ayrıtı yoktur.

★ Etkinlik- 46

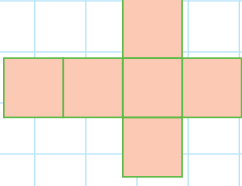
1 Aşağıdaki tabloyu geometrik cisimlerin özelliklerine göre doldurunuz.

Geometrik Cisimler	Adı	Yüz Sayısı	Ayırıt Sayısı	Köşe sayısı
				
				
				
				
				
				
				

ETKİNLİKLER

2

Aşağıda açınımları verilen geometrik cisimlerin adlarını ve özelliklerini noktalı yerlere yazınız.

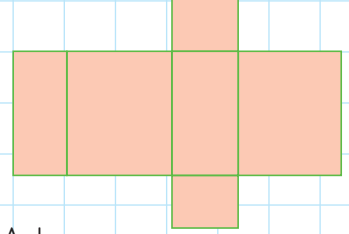

Adı: .....

Ayrınt Sayısı: .....

Köşe Sayısı: .....

Yüzey Sayısı: .....

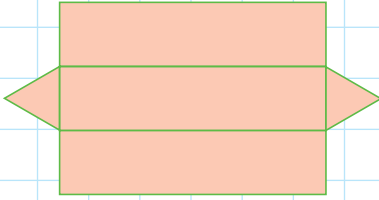

Adı: .....

Ayrınt Sayısı: .....

Köşe Sayısı: .....

Yüzey Sayısı: .....

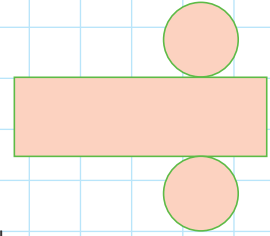

Adı: .....

Ayrınt Sayısı: .....

Köşe Sayısı: .....

Yüzey Sayısı: .....

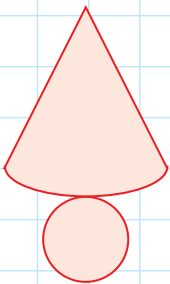

Adı: .....

Ayrınt Sayısı: .....

Köşe Sayısı: .....

Yüzey Sayısı: .....

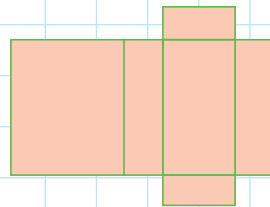

Adı: .....

Ayrınt Sayısı: .....

Köşe Sayısı: .....

Yüzey Sayısı: .....

Adı: .....

Ayrınt Sayısı: .....

Köşe Sayısı: .....

Yüzey Sayısı: .....

Doğal ve Yapay Çevre

DÜŞÜNELİM

- ➔ Doğal çevre denilince aklınıza neler geliyor?
- ➔ Yapay çevreye etrafınızdan örnekler veriniz.

Doğal Çevre

İnsanların etkisi olmaksızın kendiliğinden oluşmuş, canlı ve cansız varlıkların bir arada uyum içinde yaşadıkları ortama **doğal çevre** denir. İnsanlar, hayvanlar, bitkiler, dağlar, ormanlar ve denizler doğal çevrenin unsurlarındandır.

Yapay Çevre

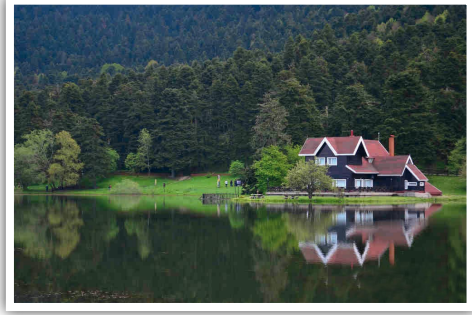
İnsanların bilgi ve birikimleri ile doğal çevreden aldıkları kaynaklar sayesinde yarattıkları ortama **yapay çevre** denir. Binalar, yollar, köprüler, barajlar, oyun parkları, akvaryumlar, hayvanat bahçeleri, yapay çevrenin unsurlarındandır.

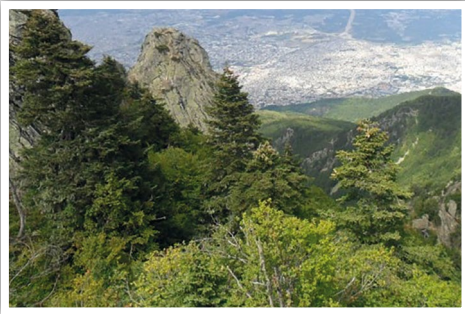
Yapay çevreler insanların çeşitli ihtiyaçlarını karşılamaları, yaşamlarını kolaylaştırmaları çevreyi ve etrafı güzelleştirmeleri için oluşturulur. Ancak insanlar, günümüzde yapay çevreler oluştururken doğaya büyük zararlar vermektedir. Yerleşim yeri, otel ya da tarla açmak için ormanlar yok edilmektedir. Bu durum pek çok canlının yaşam alanının da yok olmasına sebep olmaktadır. Ülkemizde doğal yaşamı korumak için millî parklar kurulmuştur. Yurdumuzun çeşitli bölgelerindeki bu millî parklar, doğal yaşamı korumada ve canlı çeşitliliğini artırmada büyük görevler üstlenmiştir. Uludağ Millî Parkı, Bolu Abant Millî Parkı ve Çanakkale Kaz Dağları bunlardan bazılarıdır.

Kaz Dağları

Abant Millî Parkı

Uludağ Millî Parkı

Ülkemizin Tarihi, Doğal ve Turistik Yerleri

DÜŞÜNELİM

Yaşadığınız yerin yakınında yer alan tarihî, doğal ve turistik yerleri biliyor musunuz? Bu yerleri gezip gördünüz mü?

Ali, ilkokul üçüncü sınıfa gidiyordu. Öğretmeni o gün derste tarihî doğal ve turistik yerlerin özelliklerini anlattı:

– Ülkemiz, eski çağlardan beri önemli bir yerleşim merkezi olmuştur. Bu durumun nedeni hem ikliminin yaşamaya elverişli olması hem de verimli topraklarının bulunmasıdır. Ülkemizin bu özelliklere sahip olması tarih boyunca pek çok uygarlığa ev sahipliği yapmasını sağlamıştır. Bu kültürler günümüze çeşitli yapı ve eserler bırakmışlardır. Bu eserler neler olabilir?

Metin:

– Saraylar, evler, köprüler, tiyatrolar, kaleler, camiler, kiliseler, hamamlar ve kervansaraylar.

Öğretmen :

– Ülkemiz tarihî eserler açısından oldukça zengindir. İstanbul'da Topkapı Sarayı, Ayasofya Müzesi, Süleymaniye Camisi, İzmir'de Efes Antik Kenti, Antalya'da Aspendos Antik Tiyatrosu, Kars'ta Ani Harabeleri, Trabzon'da Sümela Manastırını bu eserlere örnek olarak gösterilebilir. Tarihî eserler dışında bir de doğal güzellikler var. Doğal güzellik dediğimizde ne anlıyorsunuz?

Nil:

– Doğada kendiliğinden oluşan güzelliklere “doğal güzellik” denir öğretmenim.

Öğretmen:

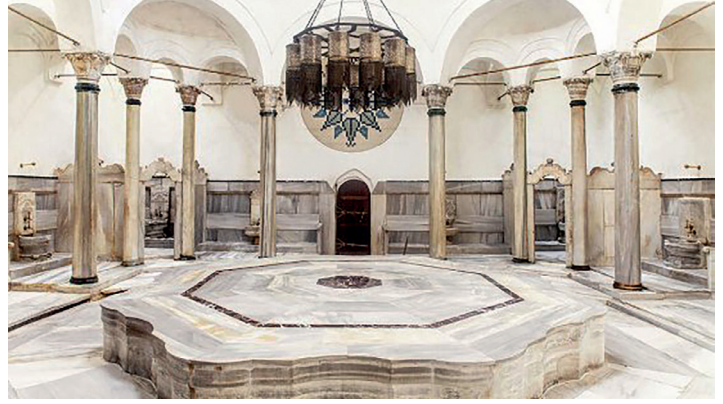
– Evet, Nil. Doğada insan eli değmeden oluşan ve gezilip görülebilecek özelliği olan unsurlara doğal güzellik denir. Ülkemiz mağaralar, şelaleler, göller, ormanlar, doğal parklar, denizler gibi eşsiz doğal güzelliklere sahiptir. Denizli'deki Pamukkale Travertenleri, Trabzon'daki Uzungöl, Ürgüp'teki peribacaları, Mersin'deki Cennet ve Cehennem Mağaraları, Balıkesir'deki Kaz Dağları Millî Parkı bu güzelliklerden bazılarıdır.

Ülkemizin Tarihi, Doğal ve Turistik Yerleri

Öğretmen konuyu anlattıktan sonra sınıfa Türkiye'nin sahip olduğu tarihî ve doğal güzelliklere ait fotoğraflardan oluşan bir sunum izletti ve dersi şu cümlelerle bitirdi:

– Ülkemizde bulunan tarihî eserler ve doğal güzellikler oldukça ilgi çekicidir. Bu yüzden ülkemizi her yıl milyonlarca turist ziyaret eder. Ülkemize gelen turistler yurdumuzun tarihî eserlerini ve doğal güzelliklerini görmek ister. Bu yerlerin insanlar tarafından değer görüp korunması ve gelecek kuşaklara aktarılması önemlidir. Bu konuda hepimizin üzerine çeşitli sorumluluklar düşmektedir.

Ali, eve gidince ailesine o gün derste öğretmenin gösterdiği tarihî ve doğal güzelliklere ait fotoğraflardan bahsetti. Babası Ali'ye evlerinin çevresinde de cami, çeşme ve hamam gibi çok sayıda tarihî eser bulunduğunu, isterse hafta sonu birlikte bu yerleri gezebileceklerini söyledi.

Tarihî Eserlerin Özellikleri

- ❁ İnsanlar tarafından yapılmıştır.
- ❁ Zarar görmemeleri için koruma altında tutulur.
- ❁ İnsanlığın ortak mirası olduğundan ziyaretçilere açık tutulur.

Doğal Güzelliklerin Özellikleri

- ❁ Doğanın kendisinde var olan coğrafi unsurlardır.
- ❁ Ülkeler, doğallığın bozulup kaybolmaması için o bölgeyi koruma altına alır.

BİLGİ SANDIĞI

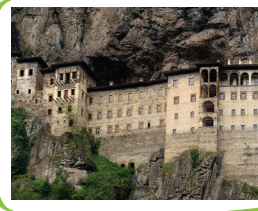
Ülkemiz pek çok tarihî, doğal ve turistik güzelliklere sahiptir. Bu güzelliklerin korunması ve gelecek kuşaklara aktarılması hepimizin görevidir.

★ Etkinlik-94

Aşağıda verilen resimlerin tarihî eser mi yoksa doğal güzellik mi olduğuna karar vererek doğru eşleştirmeyi yapınız.

Topkapı Sarayı

Sümela Manastırı

Pamukkale

Tarihî
Eser

Doğal
Güzellik

Peribacaları

Kaz Dağları

Efes Antik Kenti

Uzungöl

Ani Harabeleri

Selimiye Camisi

Etkinlik-95

Aşağıda resimleri verilen yerlerin tarihî eser mi yoksa doğal güzellik mi olduğunu ve bunların hangi illerde bulunduğunu bırakılan alana yazınız.

Ayder Yaylası

.....
.....

Süleymaniye Camisi

.....
.....

Beylerbeyi Sarayı

.....
.....

Zeugma Antik Kenti

.....
.....

Düden Şelalesi

.....
.....

Safranbolu Evleri

.....
.....